

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 5. De co[m]paratione E[pi]sco]pi & Inq[ui]sitoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

stra per Apostolica scripta mandamus, in remissionem vobis peccatorum iniungentes, quatenus in charitate Dei, hominum timore postposito, virtutem Spiritus induentes ex alto, praedictum officium in dictis partibus simul vel separatim, aut singulariter, prout negotij utilitas suadebit, ad extirpanda de ipsis partibus hereticam pravitatem sub spe mercedis eterne sic efficaciter prosequi, & exequi studeatis, ut per sollicitudinis vestrae prudentiam de partibus ipsis radix iniquitatis haeretica succidatur. Expressius habetur in c. Ne aliqui. de haeret. li. 6. ubi dicitur sic: Ne aliqui dubitationem sollicitam excites, in dubium revocés, an officium Inquisitionis haereticae pravitatis, sollicitudini vestrae infra certos limites ab Apostolica sede commissum expiret per mortem Romani Pontificis, qui commisit, &c. Ad idem in c. Multorum. in princip. de haere. in Clementinis.

COMMENT. LIII.

Vtrum Inquisitor sit ordinarius vel delegatus, *Arhidiaconus in c. ne aliqui. de haeret. lib. 6. in fine libenter admittit, Inquisitores haereticae pravitatis esse indices ordinarios, cum sint, inquit, a Principe ad universitatem causarum deputati. Ceterum sententia quam hic proficitur Eymenius, praevaluit, videlicet eos delegatos esse, eamque communi voto amplectantur, glossa singularis in Clement. nolentes, de here. verbo, ipsorum commissarijs. Joannes. A. nd. Geminius, & ceteri communiter in dicto c. ne aliqui. de here. li. 6. Lepus allegatio ne 32. incip. An frater Minor. Federicus de Senio consi. 145. incipien. Joannes Episcopus nu. 1. Sylvesier in sum. verbo, haeresis 2. q. 1. Abbas in cap. causam matrimonij. nu. 7. de offic. delegati. Idem in c. p. n. de senten. & e. ind. Gondissilius tract. de haeret. quaest. 23. nu. 6. Alciatus, qui haec dicit communi opinionem in rubrica de offic. ord. nom. 19. Simancas de cath. insti. tit. 3. nu. 13. Locatus verbo, Inquisitor nu. 5. & sequen. Berardus Comensis in Lucerna verbo, Inquisitor. §. 16. Joannes Rotas in singularibus fidei 44. & 97. & alij quos libenter in re manifesta omitto.*

Illud tamen observatione dignum est, quod tamen Inquisitores non sint dati ad universitatem causarum, quo fit ut non dicantur ordinarij, sed sint dati ad specialem haeresis causam tractandam: sunt tamen dati ad universitatem personarum, cum in hac causa favore fidei adversus omnes personas (paucis quibusdam exceptis, de quibus suo loco dicemus) procedere possint. ita & vere Geminius in d. c. ne aliqui. de here. li. 6. atque ex hoc capite efficitur, ut parum ab ordinarijs distare videantur.

Quia nullam habent iurisdictionem, nec in personis, nec in criminibus, nec in causis, &c. Haec est probatio illius axiomatis, videlicet, Inquisitores non esse iudices ordinarios, sed delegatos, quia nullam, inquit auctor, habet iurisdictionem, nec in personis, nec in criminibus, &c. quae verba ita sunt accipienda ac si dixissent eos non habere universalem iurisdictionem, ita ut adversus omnes personas pra-

A ter committentes in fidem inquirat, & de omnibus delictis praeter haeresim cognoscant, & de omnibus causis praeter eas, quae ad fidem spectant, intromittant: quoniam hoc ordinarium est, & potestas Inquisitorum haec habet qualitatem annexam, ut non nisi ad quae negotium tangunt, fidei pertingat.

QV AESTIO. V.

De comparatione Episcopi, & Inquisitoris.

S Y M M A R I V M.

- 1 Episcopus, & inquisitor pares sunt, cum potestate delegata procedunt.
- 2 Citatus ab eis pro temporibus diversis debet utriusque parere.
- 3 Si vero pro eadem hora citetur, utri maluerit, obediat.
- 4 Inquisitor maior est Episcopo potestate ordinaria procedente.
- 5 Quare coram illo potius comparere debet citatus, & cet.
- 6 Ordinarius processum inquisitoris nequit pro-

Vinta questio est: Vtrum Inquisitor sit maior Episcopo ordinario in officio Inquisitionis, ad quod ipse inquisitor est delegatus.

Respondemus, quod Episcopi, & praelati, ut dictum est supra, q. proxima, & patet c. Per hoc. extra de haeret. lib. 6. Quandoque procedunt contra haereticos, suspectos, seu diffamatos auctoritate delegata, quandoque auctoritate ordinaria.

1 Quando procedunt auctoritate delegata, pro ut faciunt semper ipsi inquisitores, tunc pares sunt: quia & isti & illi ab eodem, & ad idem delegati sunt. Vnde quando Episcopus, & inquisitor procedunt contra aliquem exceptum, pares sunt; & unus maior alio non est, nec impedire eum potest. arg. 2. i. dist. Inferior.

2 Quare si Episcopus, & inquisitor eum citent, unus pro die una, & alius pro die alia, seu pro eadem die, sed unus pro hora Tertiarum, & alius pro hora Vesperarum, tenetur coram utroque; humiliter comparere: quia uterque potest eum citare, iuxta c. Multorum. de haeret. in Clem.

3 Vbi autem quilibet eorum eundem talem citet pro eadem die, & hora, sed ad loca diversa, in quibus non potest in simul esse, compareat coram illo, de quo placuerit, & liberatus est de rigore iuris. Si tamen compareret hora assignata coram uno, & coram alio alia hora etiam non assignata, protestando quod comparuit etiam coram alio, & non potuit coram utroque; pro hora eadem comparere; putarem quod prudenter ageret, si suspensionem, pro qua citatur, aliquantulum purgaret: licet ad huiusmodi minime teneretur.

4 Si autem Episcopi, & praelati procedant auctoritate ordinaria, seu Inquisitor semper procedat auctoritate delegata, certe maior est Inquisitor

tor

tor Episcopo; quia delegatus est: omnis enim delegatus in officio sibi commissio maior est quocumque ordinario, iuxta illud de officio, & potestate iudicis delegati. c. Sane.

Sed quid si Episcopus, & Inquisitor eundem citent, ille potestate ordinaria, iste delegata, comparebit ne coram utroque? utique, si citent pro diuersis temporibus, sic distinctis, ut citatus possit coram quolibet comparere; nam quilibet potest etiam vnus sine alio: ut in c. Multorum. de hær. in Clem.

Sed ponatur, quod quilibet eundem citet de fide responsurum pro eadem die, & hora, sed ad diuersa loca, siue ad tales terminos, & citatus non potest commode coram utroque in assignato termino comparere: reuera cum Inquisitor sit delegatus domini nostri Pape, ut in c. Ne aliqui. de hær. li. 6. quia aliud officium sibi non competit: auctoritatem habet illius, a quo delegatus est, ut not. 2. q. 6. Si Episcopus, & vices eius gerit, ac locum eius obtinet. 97. dist. c. vlt. Ad idem 97. dist. Nobilissimus, & de offic. iudic. deleg. Sane. Propter quod citatus, deserto Episcopi iudicio, comparebit coram Inquisitore. ff. de re iudi. Contra pupillum. ad maius enim tribunal vocatus est, & ab eodem preuentus est postquam pro eodem termino, & ad eundem terminum, ad diuersa loca citatus est: quia Inquisitor maior est: & ideo coram eo comparere debet. Nec obest si primo ab Ordinario citatus est, quia inquisitor maior est: & ideo coram eo comparere debet. 1. 1. q. 3. Qui resistit. & ff. de iudi. Contra pupillum.

Ordinarius
processum in
inquisitoris non
potest prohibere.

Sed nonne potest ordinarius processum inquisitoris prohibere; Non: quia minor est, & minor in maiorem nullum habet iudicium, vel imperium, nec potestatem; immo nec in par. 2. 1. dist. Inferior. ff. ad Trebel. ille a quo, & potius est obediendum maiori potestati, quam minori. 1. 1. q. 3. Qui resistit. de his Archidiaconus in cap. Per hoc. de hær. li. 6. Et Guido Fulcodius postmodum Clemens iiii. in q. 1. illam quindecim, quas fecit ad Inquisitores hærenca prauitatis.

COMMENT. LIIII.

Ex tota questionis huius serie colliguntur quatuor potissimum axiomata.

Primum est: Episcopus & inquisitor procedere possunt auctoritate delegata, & tunc pares sunt.

Alterum est: Cum Episcopus procedit auctoritate ordinaria, & inquisitor auctoritate delegata, tunc inquisitor est maior. ibi: Si autem Episcopi, & Prelati.

Tertium est: Si Episcopus, & inquisitor citant eundem, ut coram ipsis se sistat, responsurus de fide, citatus coram utroque debet comparere, si diuersa sint citationis tempora; & si eadem, compareat coram inquisitore. ibi: Sed quid si Episcopus, quod procedit etiam si prius sit ab Episcopo citatus.

Ultimum est: Episcopus non potest impedire processum inquisitoris.

Inquisitor
aut maior
Episcopo in
causa fidei,

Præcipua huius questionis conclusio est, inquisitorem velut summi Pontificis delegatum, in causa hæresis maiorem esse Episcopo. hanc assertionem probat textus præcipuus in c. sane. lo. 2. de officio de

gati. concordat textus in c. Studuisti. de officio legati. textus in l. si. ff. de offic. eius cui mandata est iurisdictio. & in l. si pretor. eo. tit. atq; ut vno verbo dicam, hæc est communis opinio. nec placet hic, quia breuitati Studco, recensere varias interpretum contemplationes, que non tam utiles sunt, quam subtiles: eas in scholis disputandas libenter omitto.

a. Vbi autem quilibet eorum eundem talem citet, &c.] Citatum ab Ordinario, & inquisitore eodem tempore debere comparere coram inquisitore, cum is sit maior, optime probant relata per Panor. mitanum in c. significasti. nume. 5. de officio delegati. & in c. finali. nu. 10. de consuetud. et in repetitione c. si quis contra. nu. 22. de foro compet. & in c. pro illorum. nu. 15. de preben. & in c. sane. nu. 3. & 8. de officio delegati. nam cum delegatus representet vices summi Pontificis in causa sibi specialiter commissâ, ei velut Pontifici summo relicto omni alio iudice, obtemperandum est. Immo amplius addit Auctor repertorij inquisitorum verbo, delegatus. §. delegatus representat. Ordinarium etiam eius mandato obedire debere; quoniam delegatus non modo summi Pontificis vices gerit, sed etiam eius locum tenet. c. si quis Episcopus. 2. q. 6. et c. vltimo. dist. 93.

¶ quantum ad hanc assertionem attinet, com probat latissime Carverius tract. de hær. nu. 71. vers. citantibus tamen ambobus. & Joannes Roias in singularibus fidei, singula. 49. & Guido Fulcodius, quem hic citat Emericus in fine questionis, in consultationibus ad inquisitores. q. 1. quod etiam tenet Lapus allegatione 32. incipi. An frater Minor. multa vero ad hæc questionem spectantia tradit Campegius apud Zanchinum, confuse tamē satis ac sine ordine, ita ut vix sepe intelligas quid velit.

¶ Num autem huiusmodi prelationis, seu superioritatis privilegium, quod competit inquisitoribus supra Episcopos, conueniat etiam inquisitorum Commissariis, & gratis est questio, nec vulgaris, nec inuolans, aut infruigifera, que a me breuiter est hoc loco declaranda ex sententia Bartoli in l. filius. ff. delegationibus, quem ceteri, quos mox referam, vno consensu laudant & sequuntur.

Observandum est ergo duo esse genera vicariorum. Quidam enim sunt vicarij constituti ab ipsomet iudice inferiore, siue ordinario, siue delegato, qui succedunt, cum ipse iubet, in locum suum: quidam vero sunt constituti ab ipsa vniuersitate, siue a principe, qui sepe consuevit eligere magistratum aliquem, & amplius in locum eius mortui, vel absētis constituit vicarium.

Si de primo vicariorum genere sit sermo, illi non gaudent ea immunitate, & privilegijs, quibus fruuntur illi quorum sunt vicarij, dicta l. filius. & l. uicarius. ff. de legatio. q. si de postremis vicarijs a principe constitutis sermo habeatur, illi proculdubio gaudent illis privilegijs, quibus utuntur illi quorum sunt vicarij. l. si. C. ut dignit. ordo seruet. li. 12. l. 2. c. de officio eius qui uices alterius gerit. & hanc Bartoli sententiam sequuntur cōmuni voto magne auctoritatis doctores Alexander in Rub. ff. de officio eius cui mandata est iurisdictio. nu. 14. & sequ. Romanus singulari 367. incipien. Bartholus in l. filius. Abbas, & Decius in c. sane 2. de officio delegati. Abbas, & Felinus in c. mandata. de presumpt. Felinus

nis in Rub. de maiorat. & obediens Inson in l. 1. r. n. 7. ff. de officio eius. Ludouicus Gomez qui alios in h. sic sententia est ab in §. fuerat. in iur. de actio. Aretinus in §. cum autem. in iur. quibus modis ius pat. potest. fol. Inson in l. sed si hoc. ff. de in ius vocando. Cuius concordat etiam Baldus in l. aliquando. ff. de officio procon. & Cardinalis Florentinus in clem. 1. in 6. oppositio. de officio vicarij, per illum textum cum glossa in verbo sacerdotium. vbi dixit de consuetudine obseruari, vt distincte vice-rector gaudeat immunitate rectoris.

Quare in proposito nostro, si vicarius aut commissarius Inquisitoris ab ipso et Inquisitore fuerit constitutus, nec ordinario preferretur, nec indistincte omnibus alijs privilegijs gaudebit, quibus fruetur Inquisitor: quod si vicarius nominatum auctoritate Apostolica sit constitutus, ille & gaudebit privilegijs Inquisitoris, et ordinario preferretur, eis modis quos in hac quaestione tradidit Emericus, na. quauis subdelegatus sit, non est tamē su. delegatus a delegato, sed ab ipso principe; propterea par erit vtriusque privilegium. & hanc sententiam veram puto, qua videtur quidamque iudicare rescripta potestatis, vt obseruauit supra par. 2. super c. fraternitatis, §. in hac prohibito. p. videtur, quauis in casu de quo ibi videtur aliter sentire. hoc ipsum etiam tenere videtur Locatus in opere iudiciali verbo inquisitor. n. 7. per in contrarium est. Sed an ita tenent nec ne, parū refert. b. Et Guido Fulcodius, postmodum Clemens 11. i. [Guidonis autem huius verba ex duobus illis vetustis codicibus, de quibus alibi diximus, ita habent; Item constat q. delegatus in commisso sibi negotio maior est quolibet ordinario, vt extra de offic. & potesta. iud. deleg. sane, pone ergo citatur aliquis ab Inquisitoribus, nemo eerte dicit q. possit ordinarius prohibere processum, q. inferior est, vt dixi, & minor in maiorem nullū habet imperium, quinimo nec in parem, argumēto 2. dist. inferior. ff. ad Trebel. l. alle a quo. §. tempus iur. m. & potius obediendum est maiori potestati quā minori. 1. i. q. 3. qui resistit, quid igitur faciet ordinarius si illum citas, qui videtur ab Inquisitoribus non recte agere, quia citatus est coram maiore. ff. de in ius vocando. l. 2. §. si. ut si ponas, quod primo eum citauerat ordinarius, adhuc dico q. deserto eius iudicio debet venire coram Inquisitoribus, si eum citent. ff. de re iudicata. contra pupillum. §. vltimo. & 1. i. q. 2. qui resistit. & ita nullus est effectus ordinarij processus, siue prauentus, siue prauentus ab Inquisitoribus. hactenus ille.

Q V A E S T I O. VI.

Inquisitor à Pralatis ordinis sui institutus, cuius sit delegatus.

Extra quaestio est: Vtrum Inquisitor, qui est institutus ab ordine suo auctoritate Apostolica, sit delegatus tantum domini nostri Papae, vel etiam Magistri ordinis, seu Prio-

ris Praeualis, vel Ministri Generalis, seu Praeualis, qui eum instituit.

Respondemus, quod tantum domini nostri Papae, & non alterius. licet. n. dominus noster Papa commiserit praedictis ordinum Praedicatorum & Minorum praelatis, quatenus personam eligerent, nullam tamen sic eligentibus contulit potestatem. Ita habetur supra in secunda parte in litteris Apostolicis Clementis iij. & Urbani iij. directis Praedicatorum & Minorum Inquisitoribus, in quibus dicitur sic: Catholicæ fidei negotium, & infra. Na. si praedicta sedes interdum praelatis aliquibus vestrorum ordinum, per suas sub certa forma committat litteras, vt ad exercendum Inquisitionis officium contra haereticam prauitatem, aliquos suorum ordinum Fratres assumere valeat, ipsosque eum expedire viderent, amouere, ac alios subrogare: non tamen per hoc quod ipsis ea dumtaxat de causa in hac parte committitur: quia de Fratrum suorum ordinum idoneitate, plenius habere notitiam praesumatur, aliqua eis super huiusmodi Inquisitionis negotio vobis immediate, à praedicta sede commissio & committendo, facultas, vel iurisdictione attribuitur, seu potestas.

Supra pag. 365.

COMMENT. LV.

Quo ad hanc quaestionem spectat, facile intelligitur ex his quae tradidimus supra super q. 2. huius partis. cum Emerico sentiunt Repertorium inquisitorum, verbo Inquisitores. §. item an inquisitores. Lucerna inquisit. eodem verbo, §. 1. & alij. Certissima est autem haec Emerici doctrina, inquisitores enim haereticæ prauitatis à quocumque eliguntur, seu nominentur, semper sunt Papae delegati, & ab eo accipiunt iurisdictionem & potestatem, illi vero quibus hoc Romanus Pontifex committit, solent à Papa ministerium eligendi seu nominandi Inquisitores, ita praecitari & perire, conferunt tradita per Lapum allegatione 32. incipi. An frater Minor.

D E D E S T I T V T I O N E Inquisitoris.

Q V A E S T I O VII.

An defuncto Romano Pontifice expiret Inquisitoris potestas.

Prima quaestio est: Vtrum defuncto Romano Pontifice, qui Inquisitor est institutus, statim expiret potestas Inquisitoris ab eodem defuncto Romano Pontifice institutus: Respondemus quod non, sed manet etiam quo ad negotia non incepta. Ita habetur in c. Ne aliqui de here. li. 6. vbi dicitur sic: Ne aliqui dubitatione sollicitate excitates, in dubio reuocet, an officium inquisitionis haereticæ prauitatis sollicitudini vestrae intra certos limites ab Apostolica sede commissum, expiret per morte Romani Pontificis, qui commisit; praesenti declaramus edicto,

Supra pag. 106.

per mortem Romani Pontificis non expirat inquisitionis potestas.